

MEDEDELING

Nummer : R21.068
Onderwerp : Forensenbelasting arbeidsmigranten

Aan de raad

Samenvatting

Met een motie van D66 is het college op 7 november 2019 verzocht om een onderzoek in te stellen naar de voor- en nadelen van het invoeren van forensenbelasting voor arbeidsmigranten. De D66-fractie wil dat de lasten eerlijk verdeeld worden over degenen die de gemeentelijke voorzieningen gebruiken, en wildgroei van verhuur aan arbeidsmigranten en forenzen beperken. Uit het onderzoek blijkt dat het niet mogelijk is om arbeidsmigranten onderwerp van een forensenbelasting te maken, maar dat een uitbreiding van de toeristenbelasting naar arbeidsmigranten wel mogelijk is.

Inleiding

Arbeidsmigranten maken deel uit van de Bladelse gemeenschap en maken daarbij ook gebruik van algemene voorzieningen die door de gemeenschap zijn getroffen. Een enkele arbeidsmigrant staat ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP), waardoor voor deze personen extra inkomsten uit de Algemene Uitkering worden ontvangen waarmee de algemene voorzieningen mede gefinancierd kunnen worden. Een groot deel van de arbeidsmigranten staat echter niet ingeschreven in de BRP, zodat deze personen gebruik maken van de algemene voorzieningen zonder dat daar inkomsten tegenover staan. D66 heeft het college verzocht te onderzoeken of de kosten van de voorzieningen eerlijk verdeeld kunnen worden door de arbeidsmigranten direct mee te laten betalen via een forensenbelasting.

Forensenbelasting niet geschikt voor heffing van arbeidsmigranten

Een forensenbelasting kan, conform artikel 223 van de Gemeentewet, geheven worden van personen die niet in Bladel zijn ingeschreven in de BRP maar hier in een jaar wel voor meer dan 90 dagen een (tweede) gemeubileerde woning voor zichzelf beschikbaar houden. Daarmee is de forensenbelasting gericht op personen die een tweede (vakantie)woning in Bladel in eigendom hebben en ook gebruiken.

Arbeidsmigranten zijn veelal voor relatief korte periodes in Bladel gehuisvest waarbij vrijwel altijd sprake is van gehuurde kamers of woningen. Om deze reden vallen arbeidsmigranten ook bijna nooit onder de belastingplicht van de forensenbelasting, waardoor met deze belasting de doelstelling van een eerlijke verdeling van de lasten voor algemene voorzieningen niet wordt behaald.

Toeristenbelasting in plaats van forensenbelasting

Een toeristenbelasting mag ook geheven worden van personen die niet in de BRP zijn ingeschreven maar wel in de gemeente verblijven. Meestal wordt degene die de mogelijkheid biedt tot verblijf als tussenpersoon gehanteerd voor de heffing. Het doel van de belasting is, conform hetgeen D66 beoogt, dat de tijdelijk verblijvende personen meebetalen voor het gebruik van de algemene voorzieningen die door de gemeente zijn getroffen.

De naam 'toeristenbelasting' is verwarrend. In feite kan van iedereen die, zonder ingeschreven te zijn in de BRP, in Bladel verblijft deze belasting worden geheven. De term 'verblijfsbelasting' past dan ook beter bij deze heffing. Daarmee kunnen ook arbeidsmigranten in de heffing worden

betrokken. Een uitbreiding van de heffing van toeristenbelasting naar arbeidsmigranten heeft enkele voordelen, maar kent ook aandachtspunten. Beide worden hieronder nader uitgewerkt.

Voordelen

Financiën

In Bladel kennen we twee formele locaties waar arbeidsmigranten verblijven: het voormalige hotel aan de Europalaan in Bladel en het nieuwe complex voor arbeidsmigranten in Hapert. Daarnaast verblijven arbeidsmigranten op plekken die wat minder in het oog zijn. Het enkel heffen van arbeidsmigranten die op de twee bekende locaties verblijven leidt tot rechtsongelijkheid, waardoor alle overige locaties (inclusief de verblijfsgevers) geïnt inventariseerd dienen te worden. De vaste kosten van deze inventarisatie bedragen circa € 5.500,-. De variabele kosten hangen samen met het aantal locaties die er uiteindelijk blijken te zijn en bedragen per locatie € 180,-. Een eerste inschatting is dat de totale kosten van de inventarisatie tussen de € 7.000,- en € 10.000,- bedragen. Structurele extra lasten in de jaren daarna zijn verwaarloosbaar.

Het aantal nachten dat arbeidsmigranten per jaar verblijven in Bladel is niet bekend, mede doordat niet erg inzichtelijk is hoeveel arbeidsmigranten in Bladel verblijven. Indien echter wordt uitgegaan van het aantal verblijfsplaatsen in de twee bekende locaties (ca. 290), uitgaande van een bezettingsgraad van 80% over het hele jaar op die locaties en het tarief van € 1,61 per nacht per persoon hanterend, worden de jaarlijkse extra inkomsten geschat op € 135.000,-. De verhouding tussen de kosten en inkomsten van het betrekken van de arbeidsmigranten in de toeristenbelasting maakt het daarmee een efficiënte uitbreiding van de heffing.

Toezicht en handhaving

Het inzichtelijk hebben van alle locaties waar arbeidsmigranten verblijven en daarbij de inventarisatie van alle verblijfsgevers heeft voordelen voor eventuele toezicht en handhaving. Locaties kunnen eenvoudiger worden bezocht en de verblijfsgevers kunnen worden aangesproken bij eventuele misstanden.

Inschrijving in BRP

Het heffen van een toeristenbelasting van arbeidsmigranten stimuleert mogelijk dat arbeidsmigranten zich inschrijven in de BRP. Dit kan overigens alleen als de arbeidsmigrant langer dan 4 maanden in Bladel verblijft. Daarnaast heeft het veelal financiële voordelen voor arbeidsmigranten als ze zich juist niet inschrijven in de BRP. Waar het omslagpunt voor een arbeidsmigrant ligt om zich wel of niet in te schrijven is per individu verschillend, waardoor geen inschatting is te geven over het aantal arbeidsmigranten dat over zal gaan tot inschrijving. Elke extra inschrijving leidt daarbij tot een extra bedrag aan Algemene Uitkering van € 377,00 (voor personen tussen de 18 en 64 jaar), maar niet tot extra inkomsten uit de toeristenbelasting.

Aandachtspunten

Huidige verordening voldoet, maar aanpassing is wenselijk

De Gemeentewet geeft de vrijheid om ook van arbeidsmigranten een toeristenbelasting te heffen. In de lokale verordeningen kan dit ingeperkt worden door de omschrijving van het belastbare feit. De in Bladel geldende verordening kent een belastbaar feit dat geen beperkingen oplegt, waardoor de huidige verordening geen belemmering is om de toeristenbelasting van arbeidsmigranten te heffen. Overigens geldt hier wederom dat in principe degene die verblijf biedt (de verblijfgever: detacheerder of eigenaar van het betreffende pand) als tussenpersoon wordt belast. Deze tussenpersoon kan de heffing doorbelasten naar degenen die verblijven.

De geldende verordening in Bladel geeft weer dat een toeristenbelasting kan worden geheven van eenieder die hier “tegen welke vergoeding dan ook” verblijft. Een bekende handelswijze is dat arbeidsmigranten soms niet direct betalen voor hun verblijf, maar dat die verblijfskosten onzichtbaar in hun salaris zijn verwerkt. Om te voorkomen dat dan niet duidelijk is of een toeristenbelasting kan worden geheven, is een aanpassing van de verordening wenselijk.

Communicatie met verblijfgevers is noodzakelijk

De verblijfgevers zullen als tussenpersoon worden aangeslagen voor de heffing van de toeristenbelasting. Omdat op dit moment geen toeristenbelasting wordt geheven, wordt het niet heffen als normaal en juist gezien door de verblijfgevers. Vroegtijdige communicatie met de verblijfgevers is nodig om ze te laten wennen aan de nieuwe situatie en om ze de tijd te geven hun administratie zodanig aan te passen dat de afdracht juist en efficiënt kan geschieden.

Gevolgen voor arbeidspotentieel

In Bladel worden veel arbeidsmigranten ingezet voor de uitvoering van werkzaamheden. Door een toeristenbelasting te gaan heffen ontstaat de mogelijkheid dat buitenlandse beroepskrachten naar andere plaatsen verhuizen. Diverse gemeenten om ons heen heffen echter reeds (een vergelijkbare hoge) toeristenbelasting van arbeidsmigranten of willen die ook gaan heffen, waardoor de kans op dit waterbedeffect klein is. België kent overigens geen toeristenbelasting zoals in Nederland, zodat nog een kans aanwezig is dat ze daarheen vertrekken. Verhuizing naar een ander land is echter wel een stap met meer impact dan verhuizing naar een andere plaats binnen Nederland.

Het enkel verhuizen hoeft nog geen gevolgen te hebben voor de beschikbaarheid van de arbeidsmigranten voor de Bladelse arbeidsmarkt. De bereidheid van arbeidsmigranten om tussen verblijfplaats en werkplek heen en weer te reizen is hierin ook een factor die echter van onbekende grootte is. De invloed van een verhuizing op het beschikbare arbeidspotentieel is daarmee niet goed in te schatten. Omdat de kans op verhuizing echter klein lijkt te zijn, lijkt er ook weinig risico te bestaan voor het beschikbare arbeidspotentieel, maar we kunnen er ook niet helemaal zeker van zijn dat het geen gevolgen daarvoor heeft.

Uitbuiting

Door de vaak relatief korte termijnen dat arbeidsmigranten in Nederland werken, zijn ze niet goed op de hoogte van alle rechten (en plichten) die ze hier hebben. Daarnaast is het verschil in mogelijke verdiensten in Nederland en hun thuisland zo groot dat ze al snel een financieel voordeel hebben door hier te werken, zelfs al verdienen ze hier niet wat door autochtone medewerkers als normaal wordt ervaren. Dit maakt arbeidsmigranten een makkelijk slachtoffer voor uitbuiting. Opgepast dient te worden dat het heffen van een toeristenbelasting dit risico niet verder vergroot, bijvoorbeeld doordat verblijfgevers extra 'administratiekosten' in rekening brengen bij de doorbelasting van de toeristenbelasting naar de arbeidsmigrant.

Geen differentiatie mogelijk

Op dit moment kent de verordening toeristenbelasting een tariefdifferentiatie. Voor het verblijf in vaste onderkomens wordt een bedrag van € 1,61 per persoon per overnachting gerekend. Voor het verblijf in mobiele onderkomens een bedrag van € 1,51. Differentiatie naar herkomst van de verblijver of de reden van verblijf (bijvoorbeeld kenniswerkers vs. handarbeiders) is niet toegestaan. Voor alle arbeidsmigranten die in vaste onderkomens verblijven, zoals o.a. de twee bekende locaties in Bladel en Hapert, moet dan ook het bedrag van € 1,61 worden gehanteerd. Het verlagen van dit bedrag uit eventuele coulanceoverwegingen kan dan ook niet.

Dit houdt in dat een arbeidsmigrant die een heel jaar in Bladel verblijft uiteindelijk € 587 (365 dagen x € 1,61) betaalt. Eventuele riool- en afvalstoffenheffingen zijn daar niet bij gerekend. Indien een arbeidsmigrant zich kan inschrijven in de BRP, dat ook daadwerkelijk doet en mits hij/zij inschreven is op 1 januari van het kalenderjaar, wordt daarentegen een extra bedrag van € 377 aan extra Algemene Uitkering ontvangen.

Wildgroei van verhuur aan arbeidsmigranten wordt niet voorkomen

Eén van de doelstellingen die D66 beoogde met de eventuele invoer van een forensenbelasting, was het voorkomen van wildgroei van verhuur aan arbeidsmigranten. Met het invoeren van een toeristenbelasting wordt in ieder geval geïnventariseerd welke objecten er worden verhuurd aan arbeidsmigranten. Het zal waarschijnlijk niet leiden tot het stoppen van wildgroei van verhuur, omdat de verhuurder de heffing kan doorbelasten naar de arbeidsmigrant die huurt. De daarmee enkel voor de verhuurder bestaande administratieve lasten van de heffing wegen vermoedelijk niet op tegen de opbrengsten die de verhuur met zich meebrengt.

Resumerend

Het heffen van een forensenbelasting van arbeidsmigranten is niet haalbaar. Wel kan worden overgegaan tot een uitbreiding van de toeristenbelasting naar arbeidsmigranten. Dit leidt ertoe dat de doelstelling van een evenwichtigere verdeling van de kosten van algemene voorzieningen behaald wordt, via directe betaling van de toeristenbelasting dan wel door stimulering tot inschrijving in de BRP dat voor een hogere Algemene Uitkering zorgt. Daarnaast zijn er echter diverse aandachtspunten ten aanzien van een uitbreiding van de toeristenbelasting. De verordening dient onder andere aangepast te worden, mogelijk zijn er sociaal-economische gevolgen en de doelstelling rondom het voorkomen van wildgroei van verhuur aan arbeidsmigranten wordt hoogstwaarschijnlijk niet gehaald.

Bladel, 25 mei 2021

Burgemeester en wethouders van Bladel,
de secretaris, de burgemeester,

Bijlage(n):

a. Visie document toeristenbelasting (21.03872)